

Kuidas kirjutada esseesid ja referaate

Lehti Pilt

E-õppes kasutatakse tihti Teie õpitulemuste hindamiseks kirjalikke ülesandeid, esseesid ja referaate. Teisest küljest on kirjutamine ka vahend õppimiseks, aitamaks saavutada sügavamat ja täpsemat mõtlemist ning arusaamist. Seetõttu on oluline oma kirjutamisoskuse arendamine.

Hea essee tunnused (Lindberg, 2001):

- Sisu vastab pealkirjale ja käsitleb pealkirjas esitatud ainevaldkonnaga liituvaid olulisi asju.
- Essee näitab, et kirjutaja tunneb ainet, millest ta kirjutab.
- Sisaldab väiteid ja seisukohti.
- On objektiivne ja analüütiline, s.t kirjutaja püüab vaadelda asju erinevatelt seisukohtadelt ja ühtlasi põhjendab neid.
- Selgelt sõnastatud, sobivalt üles ehitatud, sisutihe ja huvitav.
- Loetelu kasutatakse vaid teksti liigendamiseks, mitte aga seletustes ja sissejuhatuses.
- Ei kopeeri õpikus olevaid lauseid.
- Lõpeb kokkuvõttega, kuidas järeldusteni on jõutud.

Millist kirjutamise tehnikat peaks kasutama, et tagada hea tulemus? Alljärgnevalt tutvustatakse 5 etapilist kirjutamise protsessi:

- Valige teema ja pealkiri.
- Koguge informatsiooni.
- Visandage põhipunktid ja toetavad ideed.
- Kirjutage selgelt, sisutihedalt ja huvitavalt.
- Korrigeerige ja täiendage kirjutatut.

Kirjutise selguse tagamiseks:

- arvestage sellega, kes on lugejad;
- enne kirjutama asumist tehke visand;
- kasutage lihtsaid sõnu ning lühikesi lauseid;
- kasutage ühte ajavormi;
- looge kirjutise sobiv hierarhiline ülesehitus;
- ühes lõigus käsitlege vaid üht mõtet;
- minge sujuvalt üle ühelt lõigult/mõttelt/ideelt teisele;
- tõestage oma arvamusi konkreetsete näidete ja asjakohaste üksikasjadega.

Sisutiheduse ja huvitatavuse tagamiseks

- kirjutage vaid seda, mida nõuab teema;
- ärge kasutage liigseid sõnu ja fraase;
- olge ise huvitatud sellest, mida Te kirjutate;
- lisage üksikasjalikke detaile ja konkreetseid näiteid;
- kasutage omanäolist ja korrektset keelt;
- vältige passiivi kasutamist;
- vältige nõrkade tegusõnade kasutamist: N. *peatükk selgitab*, mitte *peatükk sisaldab*

selgitusi.

Essee ja referaadi kirjutamisel on sageli probleemiks see, et ei osata alustada ning kirja panna seda, mida tahetakse öelda. Sellisel juhul on vajalik kulutada rohkem aega kirjutise kavandamisele. Vajadusel muutke kirjutise ülesehitust.

Kui kirjutis kipub tulema liiga üldsõnaline, lisage põhipunktide toetamiseks näiteid, arvamusi ja üksikasju. Sõnade kordumise vältimiseks kasutage sünonüüme ja metafoore. Oluline on, et Te loete kirjutatu mitu korda üle ning teete vajaduse korral parandusi ja täiendusi. Laske oma kirjutis ka kellelgi teisel üle vaadata.

Kasutatud kirjandus:

- Lindberg, J. (2001). Õppima õppimine. Juhend õppimisoskuste arendamiseks. TPÜ kirjastus